

striji v primeri z drugimi državami. Tako, na primer, je na Pruskem leta 1878. zemljiški davek znašal 40 milijonov mark (ena marka 50 kr.), na Francoskem isto leto 173 milijonov frankov (en frank 40 kr.).

## Česa naj se slovenski gospodarji poprimejo, da dokažejo napredek svojega gospodarstva?

(Dalje.)

Pomudimo se še nekoliko pri sobah, kjer ljudje bivajo.

Take sobe je treba vsak dan, in to zjutraj prezračiti. Prav se pa sobe prezračijo le s tem, da se — pozimi le krajši čas, poleti pa dalje časa — okna in vrata odpró, da slabi zrak iz sob, dobri vnanji zrak pa v sobo pride.

Vsak človek in vsaka žival, katera sope, potrebuje zraka. Zrak, ki ga človek v se sope, je ves drugačen, kakor tisti, ki ga iz sebe diha; uni ima kislica v sebi, ki je zrak življenja, — ta pa ima ogelno kislino v sebi, ki je zrak smrti, ki človeka in živali zaduši. Ta prememba dobrega zraka v slab zrak se zgodi v pljučah. Če tedaj ljudje v popolno zaprti sobi bivajo, posopejo kmalu ves kislic, iz sebe pa dihaajo ogelno kislino, katera jim težko sapo dela in jih na zadnje zaduši. Da zrak, ki ga ljudje iz sebe dihaajo, je zadušiven, to vidimo celó v cerkvah, zeló natlačenih, na svečah, ki so iz začetka svetlo gorele, čez par ur pa le brlijo. In zakaj to? zato, ker so ljudje večí del kislica posopili, katerega tudi sveče za svetlo gorenje potrebujejo, iz sebe pa izdihali ogelno kislino, katera morí življenje ljudi in živali, pa tudi gorenje sveč.

Iz tega pač vsak lahko prevede, kako potrebno je, da se vsaki dan prebivališča ljudi prezračijo in tudi še za to, ker je v sobah drugzega smradú več.

Nekatera gospodinja sicer misli, da ni treba vnajnega zraka v sobe po odprtih oknih in vratah spuščati, če le sobo z brinjevim lesom ali jagodami ali kakim drugim kadilom pokadí. Al nevedna revica ne vé, da smrad zaradi brinjevega dima vendar le ostane v sobi, če tudi nos zdaj bolj brinjev duh čuti, kakor smrad. Najbolje kadilo je frišni vnanji zrak.

Če že hočemo sobo z brinjevim lesom pokaditi, no, naj bo, — al prezračevanje sob se ne sme opustiti. Če je zračenje sob vsak dan pri zdravih ljudéh potrebno, je tem več potrebno, če je bolnik v hiši, se ve, da se mora to s tako previdnostjo zgoditi, da se bolnik ne prehladí. Zato naj se soba krajši čas zrači, bolnik za tisti čas z odejo pokrije ali okoli njega kaj takega nastavi, da unanji zrak ne more čez-nj pihati.

Če hočes drv si prihraniti, ne začni s tem, da hiše ne prezračiš, ampak s tem, da manj kuriš. 14 stopinj gorkote po R. je prav zadosti gorkote za vsako sobo, in le potrata je, zdravju škodljiva, če sobo čez to mero zakuriš.

Še enkrat vrh tega ponavljamo: poprimimo se peči, ki se od znotraj kurijo, kajti ž njimi si prihranimo drv, iz sob pa preženemo prevlažni in ne zdravi zrak.

Drva štediti (šparati) se ne sme gospôda učiti od kmeta, ampak kmet se mora učiti od gospôde, katera čuti dragino drv v mestih.

Naj govoreč o hišah, še par besedi rečemo o kuhinjah na kmetih. Navadno so kmečke kuhinje pravi dimnik bolezni, skoro take, kakor za divjake ali roparje; ženske se v njih sušijo kakor suho meso, in vsaka jed v skledi se mora z dimom narotiti. Nahajajo

se celó hiše, ki še dimnika nimajo! Tista zaprta ognjišča, kakor jih uže večidel po mestih imajo, naj se napravljajo tudi na kmetih, vsaj ni treba, da bi zidana bila s posebno potrato, tedaj tudi njih naprava ni predraga, in s takim zaprtim ognjiščem se prihrani veliko drv, ker se v njih ne požgè veliko polén brez potrebe; s takimi ognjišči so kuhinje čedne in bele in pozimi so prava peč kuharici in drugim poslom, ki v naših navadnih kmečkih kuhinjah zmrzujejo. Če ima hiša kuhinjo s takim ognjiščem, potem ni treba, da bi pute in mlade prasce morali kmetje v hiši imeti, prav lahko jih imajo potem v kuhinji. Res je, da v tacih kuhinjah se ne dá meso in slanina sušiti, zato pa se pod streho naredijo posebne dimnice (Räucherkam-mern), v katere se dim iz dimnika po potrebi spušča.

To so najpotrebniše premembe, ki naj bi se v kmečkih hišah sčasoma vpeljale na veliko korist ondašnjim prebivalcem. Vemo, da bo marikdo rekel: „vsaj nimam denarja za take poprave“. Mi pa temu ugovoru nasproti zmerom le trdimo, da ni vse tako dragó, kakor se na prvi pogled kaže, in da je treba varčnost pričeti s zdravjem.

Prihodnjič o hlevih kaj.

(Dalje prihodnjič.)

## Spomin na zaslužne kranjske sadjerejce.

(Dalje.)

Leta 1854 so dobili svetinje: Halek Anton, učitelj na Vrhniki, Zadnik Filip, posestnik na Vrhniki, Božič Tomaž, kmetški sin iz Novevasi v Lescah, Vovk Anton, kmetovalec v Bregu na Breznici.

Leta 1855. so dobili svetinje: Perjan Matija iz Dežman Matevž iz Radoljice, Smrekar Jožef na Seli pri Semiči; častno diplomirani pa so bili: Kapele Janez, oskrbnik križanske grajščine v Metliki, Kostrevec Fr., grajščak v Črnomlju, Markič Mihael, kaplan v Semiču, in pa grajščina methška.

Leta 1856. so dobili svetinje: Stare Simon na Kuplenki pri Bleškem jezeru, Pogačnik Jernej iz Ovsia, Gorišek Mihael pri Beli cerkvi; častno diplomirana pa sta bila: Avgust pl. Fladung, c. k. okrajni predstojnik v Črnomlju, Florijan Konšeg, c. kr. okrajni predstojnik v Kamniku.

Leta 1858. so prejeli svetinje: Krek Jakob in Košnik Marija, oba od sv. Duha pri Loki, Schauer Janez iz Stare Žage in Lovro Pintar, kaplan v Predvoru.

Leta 1859. je prejel svetinjo: Starè Primož iz Podjele v Bohinji, — častno diplomo pa so prejeli: Kozler Janez, grajščak orteneški, Finc Matevž, mestni zdravnik v Ljubljani, Souvan Franc, trgovec v Ljubljani.

(Dalje prihodnjič.)

## Gospodarske novice.

\* *Afrikanska čebela.* Po sporočilih imenitnega g. Stanley-a, ki je obhodil vso srednjo Afriko, se nahaja ondi neka čebela, ki dela črn vosek, in ki je bila dosedaj še popolno neznana. Ta čebela je temno-rujave barve, debelega života in le na pol tako dolga, kakor naša navadna čebela. Vosek njen je črn; če ne bi na njem viselo polno čebelic, bi lahko kdo mislil, da je to smola, ne pa vosek.